

Financiële resultaten zorginstellingen snel achteruit.

Veel zorginstellingen hebben een financieel beroerd 2022 gehad. Het aantal organisaties dat verlies leed, is verdubbeld tot zo'n 30% van het totaal. Het gemiddelde rendement is bijna gehalveerd, naar 1,1%. Ook de brutomarge, een belangrijke graadmeter voor financiers, kreeg vorig jaar een behoorlijke knauw.

Vooraf de geestelijke gezondheidszorg, jeugdzorg en gehandicapten- en ouderenzorg presteerden slecht, blijkt uit een vandaag verschenen jaarlijks onderzoek van accountants- en adviesbureau EY. Vooral het wegvallen van corona steun zorgde voor problemen, zegt auteur Rob Leensen bij een toelichting aan journalisten.

Verbetering zit er voorlopig niet in. 'Wij zien weinig lichtpuntjes. Ik hou mijn hart vast voor 2023, ik hoor van bestuurders dat dat nog veel ingewikkelder wordt dan 2022.'

Op basis van financiële en operationele data krijgen zorginstellingen van EY een officiële kredietrating. Voor de sector in zijn geheel komt die voor het eerst onder het zogenoemde investment grade-niveau uit. Het oordeel bb+ betekent dat financiers minder happig zijn, en strengere eisen stellen bij het verstrekken van een lening.

In de dataset zitten 785 zorginstellingen met een omzet van meer dan €5 mln, goed voor totale opbrengsten van bijna €79,5 mrd. 25 organisaties kregen uitstel voor het publiceren van hun cijfers, wat doorgaans gebeurt omdat er problemen zijn. EY denkt daarom dat het beeld mét de 25 laatkomers nog somberder zou zijn geweest.

De contrasten tussen sectoren en individuele zorgaanbieders zijn groot. Zo doen de zelfstandige behandelcentra (private medische klinieken) het goed, en de jeugdzorg juist heel slecht. Die verschillen zijn er al langer, maar worden steeds groter. Ook vielen de resterende corona steunpakketten voor ziekenhuizen voordeliger uit dan voor andere sectoren.

De auteurs zien hun eigen klanten steeds vaker om coulance vragen, omdat ze niet aan de afspraken met banken kunnen voldoen. Leensen noemt als voorbeeld een verpleeghuis dat het verouderde vastgoed compleet wil vernieuwen. Na twee jaar rode cijfers wil de bank het project niet verder financieren. 'Die instelling zit dus in een bouwput de komende jaren. Het eerste jaar krijg je nog een boterbriefje, daarna kom je bij bijzonder beheer.'

Ook herfinancieringen zijn een stuk duurder geworden. Bij slechte financiële prestaties gaat de risico-opslag omhoog, maar vooral de sterk gestegen rente doet pijn, zegt auteur Ralph Poulssen. Zorginstellingen bankieren hoofdzakelijk bij Nederlandse banken, tekent hij aan. 'Die kijken wel genuanceerd naar dit verhaal, die kennen de sector.'

EY verwacht niet dat de organisaties uit de analyses 'zomaar gaan omvallen'. Faillissementen komen bij grotere Nederlandse zorgaanbieders zelden voor. Wel signaleert Leensen dat kleinere instellingen zich ter overname aanbieden aan grotere partijen, omdat ze op eigen kracht niet meer kunnen rondkomen.

Het rapport bevat een opvallende aanbeveling: 'Discussieer over de gewenste kwaliteit van de zorg.' Concessies aan de kwaliteit zijn misschien nodig om wachtlijsten en werkdruk te verminderen, suggereert EY. Leensen: 'Is een 7 niet ook goed genoeg in tijden van schaarste?'

Om personele krapte aan te pakken, moet het volgens EY voor parttimers snel aantrekkelijker gemaakt worden om meer te werken. Ook dringt het bureau aan op meer samenwerking en betere personeelsplanning.

Gisteren publiceerde een andere accountants- en adviesorganisatie, BDO, al een studie specifiek over de ouderenzorg. Die had de veelzeggende titel Code rood. De ouderenzorg 'stevent af op een financieel onhoudbare situatie', schrijft BDO-partner Mike Tagage in het voorwoord. Dat kan ten koste gaan van de kwaliteit van de zorg, en faillissementen zijn niet uitgesloten, aldus de accountant.

BDO is kritisch op het strikte inkoopbeleid van zorgverzekeraars en zorgkantoren, dat voor 'extra financiële onzekerheid' zorgt. Het bureau heeft drie dringende aanbevelingen voor de overheid. De opmars van zzp'ers in de ouderenzorg leidt tot scheve gezichten, en moet volgens BDO verder worden ontmoedigd.

Voor hervormingen zou de overheid meer tijd moeten nemen en meer financiële armslag moeten bieden, aldus de auteurs. En rekensystemen — waarmee bijvoorbeeld tarieven worden vastgesteld — zouden als het aan BDO ligt, minder op het verleden moeten leunen en meer vooruit moeten kijken.